Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző: .....

Cím: Tej-mizéria.

Forrás: Pesti hirlap

Bp. 1915 X. 22

(Hely) (Idő) (Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy 381.631

Hely

Idő "1915"

Személy

Helyszám

Közp. nyomt. XX. cs. 23. sz.

Tej-mizéria.

A tanács pénteken délután terjeszti a tizesbizottság elé a tej és vaj-kérdés dolgában javaslatait. Ebből az alkalomból föl kell hivni a hatóság figyelmét arra, hogy a tejhiánynál is fontosabb kérdés ma a tejhamisitás. Ha a tej-kérdést megoldani igyekszünk, ehhez az első ut föltétlenül az, hogy a legerélyesebb intézkedésekkel gátat vessenek a további nagyszabásu visszaéléseknek. Elszomoritó, hogy a fővárosba kerülő tej, különösen az, amit a termelő személyesen szállit ide, tulnyomó részben hamisitott, vagyis alig hetven-nyolcvan százalékban tej a többi viz. És pedig nem káposztásmegyeri szürött viz, hanem olyan amilyen az egyes környékeken furt kutakban található és amely sok esetben fölötte ártalmas az egészségre is.

Csodálatos, hogy bár a hatóság is tudatában lehetne ennek, fél rendszabályaival és tessék-lássék intézkedéseivel, enyhe büntetéseivel elősegiti a dolgot. Ugy tünik fel a dolog, mintha a háboru jogcim lenne a hamisitásra s mintha a közönségnek boldognak kellene lennie azért hogy igen drága áron vizzel kevert tejhez juthat. A hatóság ugyanis olyképen ellenőrzi a tejárusitást, hogy két-háromhetenkint egyszer tejrazziát tart. A tejárus minden razzia után két-három hétig vigan hamisithat, mert tudja, hogy nem zavarják, söt ha hosszabb időközökben tetten is érik, mosolyogva fizeti le az aránylag végtelen csekély birságot, mert hiszen a hamisitással időközben ötvenszer, vagy százszor annyi pénzt vágott zsebre. Hogy mit jelent ez a hamisitás számokban azt ugy állapithatjuk meg, ha figyelembe vesszük, hogy Budapestre átlag százezer liter tej kerül naponkint, amiből azonban csak nyolcvanezer liter a tej, huszezer liter pedig viz. A főváros közönsége tehát naponkint huszezer liter vidéki vagy pesti vizért fizet tejellátás cimén literenkint 44 fillért, ami naponkint nyolcezernyolcszáz, havonkint pedig több mint egy negyedmillió koronának felel meg.

A nagymérvü hamisitásokkal és a megátalkodott hamisitókkal szemben csakis radikális praeventiv intézkedésekkel érhetünk célt. A hatóságnak nem csupán közgazdasági, hanem morális és föképen közegészségügyi szempontból is minden eladásra kerülő tejből naponkint már a helyszinén mintát kellene venni, és ezeket a mintákat a vegyészeti hivatallal gondosan megvizsgáltatni. Szakértök szerint sem a mintavétel, sem pedig a vegyivizsgálat nem kerül nagy fáradságba vagy költségbe, viszont ezzel elérhetnénk azt, hogy a hamisitásokat véglegesen beszüntetnék az eladók, mert a napról-napra való szigoru pénzbirság elvenné a kedvüket a csalástól, másrészt egy másik rendelet alapján a hamisitót azzal is sujtani kellene, hogy a vizzel kevert tejet kimélet nélkül elkoboznák töle. Mindaddig, amig a hatóság ilyen erélyes eljáráshoz nem fog, gyámoltalanságában — bár akaratlanul — elősegiti a tejhamisitást.

Ami a tejhiányt illeti, erre nézve *Leipniker Mór*, a budapesti tejkereskedök ipartársulatának n. elnöke, a következő figyelemreméltó levelet küldte be hozzánk:

A tizes közélelmezési bizottság ugy akar a tejhiányon segiteni, hogy a kávéházaktól egészben el akarja venni a tejet. Ezen pár ezer liter tej elvonása alkalmas volna arra, hogy a kávésipart tönkretegye, de ahoz csekélység volna, hogy a tejhiányon lenditene. Másodszor azt az ezer nehány liter tejszint akarja eltörölni, ami részben a kávéházak, részben pedig a cukrászok révén kerül fogyasztásra, igy a cukrászipar is válságba kerülne.

Szerintem a tejhiányon a következőkép lehetne segiteni. Tudvalevő dolog, hogy vajban importra szorulunk és ezt csak tulmagas árban tudjuk a külföldről behozatni. A székesfővárosban megállapitott tejárhoz viszonyitva legalább ölven százalékkal magasabb a vaj ára a tej áránál, ezen oknál fogva az ország távolabb vidékéről az ugynevezett téli idénytejek mind leszorultak a piacról, ugyszólván a magas vaj ára fölszivja a tejet.

Budapest készesfővároshoz számitva az a terület, ahonnan a fővárosba éven át tejet szállitanak, körülbelül 150 kilométernyire terjed, ami az országos területnek alig hatodrészét képezi.

Békeidőben, amikor ez a terület is képes volt a fővárost ellátni tejjel, még akkor is majdnem minden évben öszkor, amikor a hüvös idő bekövetkezett, a tejhiányt ugy pótoltuk, hogy 150 km.-en tuli körzetből 40—50 ezer liter napi tejet behozattunk a fővárosba. Ez akkor könnyü volt, mert azok a távoli tejtermelök, akik az év melegebb szakában vajul dolgozták föl a tejet, a nyers értékesités révén 6—8 fillérrel magasabb árat értek el literenként a tejért.

De hogy állunk ma ezzel a dologgal, a vaj ára 9—10 korona és igy a tejet földolgozó gazda magasabb értékesitést ér el a tejért ott helyben, mint amilyen magasra van a fővárosban a tej ára maximálva. Tekintve, hogy ilyen távolságról a vasuti költség is 4—7 fillérbe kerül literenként, az itteni árakhoz számitva még csak gondolni sem lehet arra, hogy tejet fölhozassunk.

Hogy a magas vajárak dacára a 150 km. távolságon tuli körzetből a tej behozható legyen, a következőkép gondolnám ezt a kérdést megoldani.

Budapest székesfővárosba érkező tejek után a rendes vámon fölül külön egy fillér literenkénti vám szedessék, külön vám cimén körülbelül 1500—2000 korona befolyna naponta. Ezen összegből a 150—200 kilométer távolságnak 3 fillért, a 200—300 kilométer távolságnak öt fillért, a 300—400 kilométer távolságu tej után nyolc fillér szubvenció pótoltassék. Igy pesek volnánk a magas vajárral a versenyt venni.

Továbbá szerveztessék egy ugyn „*Hadi tehén- és tejbevásárlási részvénytárs* melyben a város mint főrészvényes szer belevonva tejvállalatok, tejkereskedők, k füszeresek, szóval az összes érdekelt fele „Hadi részvénytársaság" igyekezne mint tehenet importálni, ezer-ketezer darab tehén, valamint a távoli tejek behozatala kipótolná a tejhiányt. A teheneket oda beosztanánk az országban, ahol takarmány van, kinek pénzért, kinek kölcsönbe adnánk lefejésig, hizásig.

A 150—400 kilométeres távolságon tuli tejet szinte a Hani részvénytársaság összevásárolná és a részvényes tejvállalatok és tejkereskedők között részvényjegyzés arányában szétosztaná.